

sum, & nemus amœnitate inclutum, cum vico fontanis aquis irroguo. In medio asyllum & templum Apollinis ac Dianæ, octoginta stadiorum ambitu, id est tres leucas cum triente habens in circuitu, cujus memoria extat Machabæor lib. 2. cap. 4. & apud Salian. cujus verba dedimus sup. n. 3. Calepin. verb. *Daphnis*, præter alios, quos laudat Ortelius.

8 Est alter quoque locus in Ægypto juxta oppidum Pelusium, finitimum Arabiæ, qui eodem nomine insignitur, & Daphne Pelusii appellatur, testibus Ortelio, & Calepino, ubi proximè.

Verf. *His addere libet.*

Quod prænotatum relinquitur antea, num. 2.

Ibi: *Atque distinctam esse ab urbe Nino.*

9 Et ita procul dubio verum est. Sed de hac civitate, ejusque mirabili amplitudine plura Salian. tom. 1. anno 1931. num. 6. & anno 1932. num. 7. & anno 1933. num. 1. ac anno 1997. à num. 3. Abraham. Ortel. verb. *Ninive*, Törniiell. *Annal. ann. 2016. num. 1.*

Ibi: *Meminit et Joseph. lib. 18. antiquitat.*

10 Quem rejicit Ortelius verb. *Antiochia*, quatenus Nisitabem juxta Euphratem constitutam scripsit, quæ ad Tigrim sita ab omnibus agnoscitur.

SUMMARIUM.

- 1 Servi pro tuenda domini vita propriam exponere debent, aliàs capitis penas dant. Non sic famuli.
- 2 Non evitat supplicium legis servus qui vociferando domino prospicit, si armis possit eum defendere.
- 3 Vera lectio traditur legis 1. §. excusantur ff. ad Syllaniam.
- 4 Dicis causâ quid significet.
- 5 Legum penas non evadit, qui dicis causâ earum præcepta adimplet.
- 6 Loca quædam Ciceronis & Varronis corriguntur.
- 7 Lex Sed. & qui, ff. ex quib. caus. majores, exponitur.
- 8 Legis 4. ff. commod. lectio & interpretatio, & n. 9. cum seqq.
- 9 Pecunia variis de causis solet commodari.
12. Dis in singulari pro divite accipitur.
- 14 Pro pecuniâ usu extra mutuum potest aliquid accipi sine usura, & qualis contractus ineatur.
- 15 Plutonis varianomina, & quare Dis nuncuparetur.
- 16 Dicis gratiâ unde dictum, & num. 17.
- 18 Mater, ceterique hæredes legitimi privantur impuberum successione, nisi intra annum tutores petierint, si nullus administrat.
- 19 Idem est si mater administrans ad secunda convolvat vota.
- 20 Hæredes ex testamento impuberum carent hereditate, nisi tutores intra annum petant.

21 Non sufficit postulare tutores, si excusentur, sed alii peti debent.

Dicis causâ, vel gratiâ quid significet.

CAPUT VIII.

A Nimadvertendum est, servos sic vitam dominorum suorum tueri pro viribus debere, ut propriam expendere teneantur ad avertendum periculum, quod illis imminerit, alioqui si quis violenter occuberit, & servi auxilium, cum possent non tulerint, ultimo affici supplicio placuit ex Senatusconsulto Syllaniano, l. 1. §. *Hoc autem*, ibi: *Et ei, qui timuit mori, non ignoscit: l. Cum dominus 19. ff. ad Syllan. l. ult. tit. 8. p. 7.* ubi Greg. Lop. *glos. 1. post Bart. discrimen inter mancipia, & famulos mercede conductos tradidit; nam etsi omnes dominum suum in discrimine vitæ constitutum defendere cogantur, tamen liberis necesse non est propriam vitam exponere sicut servis, ut legis pœnam evadant.* Hinc est, ut non excusentur servi à merito supplicio, qui levi brachio, ac segniter dominum à nece servare conati sunt, quod Dicis gratiâ fieri dicitur, ut D. Covar. inferius, *verf. Quo in loco*, ex Budæo nos edocet luculenter, Lexic. Calv. *verb. Dicis causâ*, Adrian. Turneb. *adversarior. lib. 11. cap. 20.* cum debeant acri animo, totisque viribus vim illatam domino repellere, etiam si opus foret, vulnera in propriis corporibus sustinentes, d. l. *Cum Dominus*. Nec liberabitur servus, qui præ metu mortis, dominum aggredientibus resistere ausus non est, quoniam posthabita propria vitâ, tenebatur domini salutem consulere, d. §. *Hoc autem*, d. l. *ult. Partit.* ibi: *Opniondese ea medio de aquellos que los quieren matar.* Imò pro vindicanda nece domini propriam vitam hilari animo jactavit servus Hispani illustri viri nomine Tagi, quem Afrubal Carthaginensium Dux ad Danium suspendi ex arbore jussit: sed iniqui præcepti pœnas hinc, quia etsi militaribus copiis undequaque stipatus, à servo occisi vulneribus affectus occubuit, fidusque vindex statim dilaceratus libenter, ac jucunde cruciatus, mortemque pertulit, ex quo memoriam egregii facinoris celebrandam posteritati reliquit. Ita Marian. *Hist. Hispan. lib. 2. cap. 8. in fin.* Carrill. *Annal. anno ab Urb. condit. 525. fol. 36.*

Ibi: *Quid sit dictis gratiam ferre.*

Ex l. ult. tit. 8. p. 7. intellectus hujusmodi verborum deducitur, scilicet cum servi vociferando duntaxat dominum periclitantem juvant, cum possint armis, & viribus eundem tueri, quod sic in ea constitutione declaratur. *Essa mesma pena deve aver aquel que puede ayudar à su señor confusos manos, e va dando voz es que acorran.*

Ibi: *Nos apud Ulpianum legendum esse censemus.*

Quæ lectio omninò vera est, ac servanda, eamque probant præter laudatos per D. Covar. Brisson. *de verb. jur. verb. Dicis causâ*, Gothofred. *in d. l. 1. §. Excusantur*, ff. *commod. Calepin. verb. Dicis causâ*, Lexic. jur. *ubi sup.* & alii communiter.

Ibi:

Ibi: *Et esse veterem dicendi modum.*

4 Dicis causâ, five dicis gratiâ antiquam esse loquutionem Latinam, non Græcam, Author Lexic. Juris palinodiam canens agnoscit, quâ significatur aliquid fieri defunctoriè, leviter, simulatè, ad speciem, pro forma non ex animo, & ita, ut factum dici queat inspecto actu externo, quanquam verè ut oportet actum non sit, & hoc apud nos de *complimento* vulgò dicitur, de quo consulas sic afferentes, omisiss à D. Covar. datis, Cujac. *observat. lib. 10. cap. 37.* Turneb. *sup. & lib. 20. cap. 16.* Osuald. *ad Donell. lib. 14. cap. 2. lit. C.* Connan. *lib. 7. comment. cap. 2. num. 12.* Calepin. & Gothofred. *sup.* Brisson. & Hotaman. *verb. Dicis causâ*, Pichard. *in §. Item is, n. 23. Inst. quib. mod. re cont. oblig. Nebrissen. verb. Dicis causâ*, Thesaur. *verb. cod. Lexic. Jur. ubi nuper.*

5 Illud observandum erit, nihil prodesse ad pœnas subterfugiendas, aliove juris effectus, quæ dicis gratiâ, & perfunctoriè geruntur; nam sic legibus fraus fit, dum verbis obtemperatum videtur; mens tamen constitutionum violatur, l. *contra 29. de legib.* ubi Glossa expendit exempla, & D. Covar. infra nonnulla memorat, qui hic rectè inquit, sic operantes non satisfacere suo muneri, quanvis ipso defungi videantur.

Ibi: *Varronis locum ostendi qui lib. 4. de ling. Lat.*

6 Nullus, qui de hac dictione differit, Varronem prætermisit. Sunt & alia loca, ubi eadem loquutio per emendationem inseritur. Unde Turnebus d. cap. 16. *ad fin.* ait: *In Attici vita legitimus, Bruto, & Cassio desperatis rebus, provincias à Consulibus, necis causâ datas.* Ubi dicis causâ, legendum monet. Similiter apud Ciceronem in oratione, quam pro domo sua habuit, ita legitur? *Quid si quis similis istius? Neque enim jam deerunt, qui imitari velint aliquem mei dissimilem, cui Respublica non tantum debeat, ut per vim affligerit domum ejus: per Pontificem id vos ista auctoritate constituatis, ratum esse oportere dicis, quem reperit Pontificem.* Quæ verba ultima nullum sensum habere posse videntur, nisi dicis causâ reperit Pontificem, legatur, prout videtur Brissonio, ac Authori Lexic. Jur. *ubi sup.* qui testatur, apud Terentium, ac Ciceronem, & non alibi, hujusmodi dictionem invenisse: unde D. Covar. Paulò superius asseverat, hujus loquutionis raram esse apud Authores mentionem.

Ibi: *Et Cornelius Nepos in Attici vita.*

Quem locum ex Turnebo correctum nuperrimè dedimus.

Ibi: *Idem Ulpian. sub tit. ex quib. caus. major.*

7 In l. Sed & qui datâ operâ §. ff. ex quib. caus. major. sic ait Ulpianus: *Sed & qui datâ operâ, & sine lucro hoc affectavit, vel qui maturius profe-*

ctus est, vel litis gratiâ cœpit Reipublicæ causâ abesse. Quæ verba, prout jacent, genuinum aperitissimumque sensum videntur habere: nam inter eos, qui non ex fide, sed dolo, Reipublicæ causâ abesse intelliguntur, ut privilegium jure ex causa publica absentibus concessum denegetur, enumeratur vel qui aliàs legitime abfuturus erat, sed dolosè ut adversarium acturum illuderet, citius quam abiturus erat, perrexit; vel qui cum iter facturus minimè foret litis vitandæ gratiâ, sicut ibi expressit Accursus, ab urbe Reipublicæ causâ recessit: atque ita duos casus distinxit Consulatus, in quibus privilegium cessat propter fraudem, cum scilicet controversiæ fugiendæ gratiâ iter præmaturè, ac intempestivè arripitur, aut si eadem ratione qui abiturus unquam non erat, vadit. Quæ cum ita sint, nihil est quod nos cogat ad corrigendam textus lectionem, quæ communiter circumfertur, licet D. Covarruias asseveret, nullum ferè congruum sensum verbis Ulpiani accommodari posse, nisi dicis causâ legatur, Verùm emendatio hæc nec rectè convenit rei de qua agitur, sed menti legis opponitur; qui enim non ex necessitate, sed prætextu boni publici ad litem evitandam abesse incipit, simulatè agit, ut absens causâ Reipublicæ dici possit. Illud autem admittendum non est, quod Pat. Barthol. Bravo in suo Thesaurò, seu Dictionario Latino utramque dictionem, *dicis causâ*, & *litis causâ*, confundit, & pro eo quod fictè agitur, usurpat.

Ibi: *Cajus verò Jurisconsultus.*

In l. 4. ff. *commod. dicis gratiâ*, non ditis, legendum monet D. Covar. sic etiam placet Cujac. *observat. lib. 10. cap. 37.* Osuald. & Brisson. *ubi sup.* Gothofred. *in d. l. 4. Leotard. de usur. q. 34. num. 3.* Pat. Oñat. *de contractib. tom. 2. disp. 32. n. 41.* Pichard. *in d. §. Item is, n. 23. Inst. quib. mod. re cont. oblig. Wesembec. in paratit. ad tit. ff. commod. n. 4. Lexic. Jur. verb. Dicis causâ 3.*

Ibi: *Quo in sensu vulgò illic legebatur.*

Accursum haud pauci sectantur ea verba sic interpretantes, ut D. Covar. refert, in quibus est Caroc. *de locat. tit. de usur. quasi. 4. in fin.* Petr. Gregor. *Syntagmat. Jur. lib. 23. cap. 1. n. 2.* quibus jungendi videntur Cardin. Pusch. *tom. 1. lit. C. concl. 481. n. 2.* Pat. Molin. *de just. & jur. tom. 2. disp. 294. num. 3.* Hermosill. *in l. 1. gloss. ult. n. 16. tit. 2. p. 5.* & alii plurimi, qui omisiss dictæ legis 4. lectione, asserunt pecuniam commodari, ut commodatarius illo modo ditior habeatur: tamen non omninò convincitur, istos cum Accursio, & sequacibus sensisse, legendum esse *Ditis causâ*; nam ut paulò inferius D. Covar. ex Corrafio probat, licet tradantur nummi ad effectum prædictum, & ostentationem rectè dici potest, ac legi apud Ulpianum, *dicis causâ*, cum ibi simulatio intercedat, & numeratio non mutui gratiâ fiat, prout videtur, & communiter contingit: ubi autem simulatè quid geritur, dicis gratiâ factum dicitur, juxta tradita *sup. n. 4.*

Retenta igitur lectione, quæ in Florentinis 10 Pandectis reperitur, & à D. Covar. probatur, decisio dictæ legis 4. generaliter accipienda est, ita ut Ulpianus nedum egerit de pecunia, quæ commodabatur ad ostentationem, ut aliquis divitiis affluentior appareret, de quo in l. 3. §. ult. fed

sed etiam comprehenderit omnes alios casus, in quibus nummos ad alios effectus commodari possibile est, veluti ut pignori dentur, quod sepe evenit aureos nummos vel argenteos arhæ nomine tradi, cum rei pretium aenea moneta solvendum est. Similiter & in celebritate nuptiarum adhiberi solent tredecim nummi valoris maximi, juxta ritum Ecclesiæ ab sponso sponsæ publicè tradendi, qui plerumque commodari egentibus solent. Præterea cum oportet, ut Tabellio fidem faciat in instrumento de pecuniæ traditione, adhibetur non semel commodata. Qui, cæterique casus, qui excogitari possunt, ubi pecuniam ad diversos usus commodari contingit, continentur sub ea distinctione *dicis causâ*, cum in omnibus simulatio quædam intercedit, quia numeratio pecuniæ non operatur domini translationem in accipientem, juxta propriam ejus naturam, & ita aliud agitur, & aliud agi videretur. Quod si cum Accurcio, *Ditis causâ*, legendum sit, unica species duntaxat exprimitur, cum scilicet pecuniæ commodantur, ut quis ditior quam verè est, censetur.

Ibi: *Quarvis ea lectio displicuerit Alciato.*

11 Qui communiter rejicitur, & eum expressim reprobatur Caroc. *ubi proxime*, nec quemquam legi, qui cum Alciato, *dantis*, loco *dicis*, aut *ditis*, legendum in d. l. 4. ff. *commodat.* opinetur: nec sensus congruus secundum subjectam materiam verbis illis aptari poterit.

Ibi: *Quia negat ditem in singulari numero.*

12 Sed fallitur quidem, ut constat ex Calepino, Nebrissenfi, Patre Bravo, & aliis in *suis Dictionar. verb. Dis.* Unde ditior, ditissimus, ditare, ut observat Calepin. Eo verbo usus est Liv. lib. 2. *decad. 5. ibi; In diti domo.* Terent. in *Adelph. ibi: Dis quidem esses Damea, ac rem tuam stabilisses.* Adde Cornucop. col. 18. in *princ.*

Verf. *Caterum Corrasius.*

13 De intellectu legis 4. ff. *commodat.* consulendi sunt Osuald. Pat. Molin. Pichard. Caroc. *ubi sup. Leotard. d. quest. 34. num. 9.* Roderic. *de ann. red. ditib. lib. 2. quest. 3. à n. 65.* Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib. 9. tit. 5. n. 5.*

14 Hic meminisse libet ejus, quod obiter tradidimus supra, lib. 3. cap. 1. num. 67. nempe non prohiberi quicquam recipi mercedis nomine pro usu pecuniæ, cum traditur ad ostentationem, aut alium similem effectum, licet in mutuo usura sic admittatur: quod præter ibi laudatos tenent Greg. Lop. in l. 1. gloss. 3. in *fin. tit. 1. p. 5.* ubi Hermosill. num. 4. plures cumulans, Cardin. Tusch. lit. C. *concl. 480. num. 2.* Leotard. *ubi proxime*, qui rectè contra Roderic. d. num. 65. docet, locationem pecuniæ contrahi, si merces pro ipsius usu solvatur; nam cum pecuniâ gratis concessâ, & traditâ ad ostentationem, commodum contrahatur, l. 3. in *fin. ff. commodat.* consequens est, ut si aliquid pro eo usu præstetur, contrahatur locatio, l. *Si ut certo 5. §. Nunc. videndum, el 2. ff. eod. §. Item is, Inst. quib. mod. re contrah. oblig.* Hæc tamen vera censentur, si pecunia pro mer-

cedetur, etenim si res alia pro numerorum usu pendatur, erit contractus innominatus, juxta legem 1. tit. 8. p. 5. l. 1. *§. Si quis servum, ff. deposit.* de quo Caroc. *sup. part. 1. tit. de merced. numerat.* Ant. Gom. *variar. lib. 2. c. 3. n. 3. verf. Item quæro an in hoc, Brit. in rubric. de locat. part. 1. §. 4. n. 54.* cum aliis, Cardin. Mantic. *sup. lib. 5. tit. 2. n. 25.* Est tamen admodum controversum, num merces locationis consistere possit in rebus, quæ pecunia numerata non sint, ut videre licet apud Carocium *sup.* & Pichard. in *princip. Inst. de locat.* Sed juxta legem partitæ huic quæstioni locus esse non potest.

Ibi: *Sic est Taurillus, et Antonius Augustinus.*

Plures etiam pro hac sententia sunt laudati supra, num. 8.

Ibi: *Forcatulus autem opinatur.*

Idem refertur in *Lexic. Jur. verb. Dicis causâ 3.*

Ibi: *Ipserrusus et in hoc loco apud Plinium.*

Plutoni plura nomina indidit antiquitas, quæ congerit Cornucop. col. 575. *numer. 50.* Rosin. *de antiquitatib. Roman. lib. 2. cap. 15.* ut *Februus*, à quo mensis Februarius, & quare, traditur à Rosin. lib. 4. cap. 6. *Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 13.* Durand. in *tract. Divin. Offic. & in Theatr. Deor. part. 1. lib. 4. cap. 1. de Plutone.* Vocabatur itidem *Orcus*, à loco inferorum, qui sic appellabatur: *Summanus* etiam, quasi summus Manium: *Altor*, quia ex terra, cui ipse præesse credebatur, omnia quæ nata sunt, alantur: *Rufor*, quod cuncta eodem resolvantur. Ita Rosinus. *Dis pater* nuncupabatur, ut D. Covar. asseverat, Rosin. *sup. verf. Orcus*, Calepin. *verb. Dis*, Nebrissenf. *eod. verb. Turneb. adversarior. lib. 18. cap. 4. ad fin.* Cornucop. *sup. num. 40. & col. 18. in princip.* Ideo *Dis* dictus est, quia divitiis abundat, quæ ex intimis terræ visceribus effodiuntur, ubi ille ditio-nem suam obtinet. Calepin. *sup.* Rosin. ex Cicerone, *verf. Dis appellatus*, ubi quod alii existimant Plutonium quasi ironice *Ditem* nuncupari, quod pauper sit, cum mortui omnes bonis exuti è vita migrent. Sueton. in *Othon. cap. 8.* ubi sic: *Diti patri contraria hostiæ, extra potiora.* Cornucop. *ubi proxime.*

Ibi: *Origo autem hujus proverbii.*

De quo Turneb. *sup. lib. 11. cap. 20.* in hæc 16 verba: *Id est, leviter, & desuntoriè, & utcumque agere, tractum ab his, quæ ut religione desungamur, utcumque facimus, cum simulata oim in ea pro veris haberentur, & qualiacumque ferè pro optimis dicantur.* Deducitur autem nomen istud non à verbo *dico, dicis*, sed à verbo *dico, dicas*, utique tanquam dicationis causâ. Hujus loci meminit Glossa marginalis in d. l. 4. ff. *commodat.* Ita *dicis* gratiâ immolabat Cain, ideò Deus ad munera ejus non respexit. D. Cyrill. lib. 2. in *Genes.* postquam de Abel sacrificiis egit, subdit: *At Cain non eo modo, sed contra magna cum negligentia offerebat; quæ enim ex tempestivis frugibus excellen-*

tiores essent, suis deliciis reservabat, quæ verò detiores beberentur, Deo maximo offerre non erubescibat. De quo etiam D. Ambros. lib. de Cain, & Abel, Philo lib. de sacrific. eorund.

17 Et quidem pro Turnebo faciunt quæ D. Covar. hîc, *Lexic. Jur. verb. Dicis causâ 2.* & alii tradidere, nempe hujusmodi loquutionem ad pleatatem, & religionem referri. Verum aliis communiter videtur verbo *dico, dicis*, suam trahere originem proverbium istud; nam ut D. Covar. in *presenti, & nos supra cum pluribus num. 4.* adnotavimus, *dicis* causâ id actum censetur, quod ideo fit, ut factum dici possit: & verbum *dicis*, à nomine *dex, dicis*, dimanât, quod eum qui dicit, significat, sicut *Judex* à verbo *judico*, derivatur: eum qui judicat significante; index ab *indico*, lex à *lego*, dux à *duco*, &c. de quo Varro lib. 5. de *ling. Lat. Calepin. verb. Dicis causâ*, *Lexic. Jur. eod. verb. 2.* Cornucop. col. 1081. *sub. n. 30.* ubi quod *dicis* causâ tractum est à *dico dicis*. Secundum quæ *dicis* est gignendi casus.

Ibi: *P. Victorius tradit in d. cap. 24.*

Huic Victorii assertioni obstat, quod cum Varrone de nomine *dex, dicis*, Calepin. ac *Lexic. Jur. nuperrimè* laudati prænotarunt, quibus accedit Hototoman. in *suo Lexic. verb. Dicis causâ.*

Ibi: *Simile sanè proverbio.*

Adde *Lexic. Calvini verb. Dicis causâ 2.* ubi quod Græci hunc loquendi modum usurparunt, *Connan. commentar. lib. 7. cap. 3.* Corraf. *miscellan. lib. 4. cap. 8.* Duar. *disputat. anniverf. lib. 1. cap. 47.* & quæ præmissimus *sup. n. 5.*

Ibi: *Sic est in d. l. 2. etenim mater expellitur à legitima.*

18 Mater, avia, cæterique cognati, quibus legitima successio jure defertur, hæreditate impuberum decedentium redduntur indigni, si neglexerint intra annum, à quo in potestate illis esse desierunt, tutores eisdem apud judicem petere competentem, nisi mater, aut alii conjuncti legitime tutelam administrarent. De matre est textus in l. 2. §. *Si mater, ff. ad Tertullian. l. 2. ff. qui pet. tutor. l. Matris 6. l. Cum à matribus. 8. l. fin. C. eod. ubi de naturali, §. Sed quemadmodum, Inst. de Senatuscons. Tertulliano.* De avia loquitur dicta lex 2. §. *Quod si pater, in fin. ff. ad Tertyll.* De aliis lex *Sciant 10. C. de legitim. hæredib. lex 12. tit. 16. p. 6.* simul de matre, & cæteris constituit. De his latissime post Bart. in d. l. 2. ff. *qui pet. tut. Greg. Lop. in d. l. 12. Guttier. de tutel. part. 1. cap. 16. à n. 33.* ubi alios dedit Ant. Gom. *variar. lib. 2. cap. 11. num. 35. & in l. 15. Tauri, num. 18.* Card. Tusch. lit. M. *concl. 113. n. seqq. Marefcot. variar. lib. 1. cap. 71. per tot. Joan. Oinotom. Pichard. Arnold. Vin. in d. §. Sed quemadmodum, Pat. Molin. de just. & jur. tom. 1. disp. 220. n. 23.* Petr. Greg. *Synagmat. jur. lib. 12. cap. 13. num. 6.* Donell. lib. 3. cap. 8. à *princip.*

19 Similiter coercetur femina si secundas inierit nuptias, non petito tutore filio impuberi, cujus tutelam ipsa administrat, imò & rationibus reditis, residuum solvere prius compellitur, l. *Omnem 6. C. ad Senatuscons. Terryll. authent. Eisdem D. de Faria Novæ Addit. ad Covar. Tom. II.*

Pænis, §. Item & ea, C. de secund. nupt. authent. de nupt. §. Si autem tutelam, collat. 4. D. Covarr. de matrimon. part. 2. cap. 3. §. 9. num. 8. Greg. Lop. in l. 12. gloss. 5. ad *fin. tit. 16. p. 6.* Card. Tusch. d. *concl. 113. in fin.* Petr. Greg. *sup. lib. 9. cap. 26. num. 44.* Ant. Gom. in d. l. 15. *Tauri, num. 18.* Donell. *sup. Guttier. d. cap. 16. num. 134.*

Non solum legitima, sed etiam testamentaria 20 successione filii impuberis mater privatur, si omittat illi tutorem prædictis casibus postulare; nam & substituti pupillares tenebantur onus hoc petendi sub eadem pœna subire, d. l. *Omnem, d. l. Sciant, Greg. Lop. sup. gloss. 4. ante fin. Guttier. n. 46.* Ant. Gom. *ubi proxime, Donell. & ibi Osuald.* ubi quid de hæreditate per fideicommissum matris relicta, quam non amitti tenent Ant. Gom. Guttier. & alii communiter per textum in l. ult. §. 1. *verf. Si verò maritus, ff. qui pet. tutor.*

Ibi: *Neque solum si non petat, sed et si quem petat, defunctoriè petat.*

Idem expriment Donell. *sup. lit. B. Guttier. n. 55. 21* & sentiunt omnes præcitati; non enim munus suum adimplere censetur, qui eo *dicis* gratiâ, seu ad speciem defungitur, quemadmodum prædiximus supra, n. 5.

Ibi: *Quo in loco ex Latinis Authoribus.*

Vide præmissa supra, num. 4.

Ibi: *Qua ratione Latinus Modestini Interpres.*

Hic lapsus ejus, qui legem 2. ff. *qui pet. tutor.* in Latinum ex Græco sermonem vertit, notatur in *Lexic. Jur. Calv. verf. Dicis causâ 2.*

Ibi: *Eodem propè labitur errore.*

Similiter & error iste ibidem animadvertitur ab eodem autore *Lexic. Jur.*

Ibi: *Et simili prope modo Græci Authores.*

Apud quos in consuetudinem sui sermonis proverbium hujusmodi adductum proxime citatus autor asseverat, imò origine Græcum ferè aliquando senserat, at Varronis autoritate convictus in oppositam sententiam abire non erubuit.

SUMMARIUM.

- 1 Sacracenorum mentio frequens habetur in Jure Canonico, qui in legibus Hispania Moros, aut Turcos noncupantur.
- 2 Verbum Sarraceni, ad Gentem, & ad Sectam refertur.
- 3 De Mahometi parentibus, & vita.
- 4 Sarracena gens quomodo Mahometo adhaserint, & unde Mahometani Sarraceni vocati sunt.

Ee

5 Qua-